

Ewa Filipiak

*Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wydział Pedagogiki i Psychologii,
Instytut Pedagogiki, Katedra Dydaktyki i Studiów nad Kulturą Edukacji*

Ewa Lemańska-Lewandowska

*Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wydział Pedagogiki i Psychologii,
Instytut Pedagogiki, Katedra Dydaktyki i Studiów nad Kulturą Edukacji*

Nauczanie rozwijające według koncepcji Lwa S. Wygotskiego we wczesnej edukacji dziecka – projekt: Akademickie Centrum Kreatywności

SŁOWA KLUCZOWE: kulturowo-historyczna teoria Lwa S. Wygotskiego, CHAT, nauczanie rozwijające, zadanie rozwojowe, wczesna edukacja, myślenie teoretyczne, myślenie twórcze i problemowe, myślenie naukowe, zdolność uczenia, współdziałanie uczniów i nauczycieli, refleksja, kultura uczenia się, uczenie się we współpracy, współtworzenie wiedzy, jakość kształcenia, społeczna sieć uczenia.

Kontakt:	Ewa Filipiak ewafil@ukw.edu.pl Ewa Lemańska-Lewandowska elew@ukw.edu.pl
Jak cytować:	Filipiak, E., Lemańska-Lewandowska, E. (2015). Nauczanie rozwijające według koncepcji Lwa S. Wygotskiego we wczesnej edukacji dziecka – projekt: Akademickie Centrum Kreatywności. <i>Forum Oświatowe</i> , 27(1), 161–165. Pobrane z: http://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/380
How to cite:	Filipiak, E., & Lemańska-Lewandowska, E. (2015). Nauczanie rozwijające według koncepcji Lwa S. Wygotskiego we wczesnej edukacji dziecka – projekt: Akademickie Centrum Kreatywności. <i>Forum Oświatowe</i> , 27(1), 161–165. Retrieved from http://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/380

Kulturowo-historyczna teoria rozwoju Lwa S. Wygotskiego (CHAT) inspirowała do myślenia o zmianie i rozwoju w edukacji, podejmowania projektów badawczych.

Akademickie Centrum Kreatywności, działające przy Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, to jedna z dziewięciu jednostek w kraju, utworzonych w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (decyzja nr 7/POIG/ACK/2014). Projekt ten był jednym z 9 najlepszych projektów z całego kraju, zakwalifikowanym do realizacji w drodze konkursu, w celu wykorzystywania potencjału szkoły wyższej do kształcenia przyszłych nauczycieli. Prowadzono go w terminie: 15 XII 2014–15 XI 2015.

Głównym zamierzeniem projektu było opracowanie (testowanie i popularyzacja) innowacyjnego modelu pracy nauczyciela/studenta z uczniem w oparciu o koncepcję Lwa S. Wygotskiego. Obszarem badań uczyniono okres wczesnej edukacji i specyfikę przygotowania nauczyciela do pracy z dzieckiem w tym etapie, stanowiącym fundament dalszej edukacji. To właśnie pierwsze lata pobytu dziecka w szkole utrwalają nawyki myślenia i rozumienia, przesądzają o dalszej karierze ucznia. Nauczyciele I poziomu edukacji muszą być wsparciem dla dziecka w nauce kreatywności i twórczego rozwiązywania problemów. Konieczna jest zmiana sposobu ich kształcenia, filozofii myślenia, przekonań, a także redefinicja profesjonalizmu nauczycielskiego.

Studenci – beneficjenci projektu uczestniczyli w cyklu warsztatów, podczas których rozwijali kompetencje „nauczyciela-kreatora nauczania rozwijającego”. Byli przygotowywani do poznawania i wdrażania „nauczania rozwijającego”, rozwijania u dzieci myślenia teoretycznego, twórczego, krytycznego, problemowego i projektowego. Kształtowali także umiejętność uczenia we współpracy oraz reagowania na potrzeby ucznia. Celem podjętych działań projektowych było przygotowanie studentów do (z)rozumienia zmiany edukacyjnej, wejścia w rolę promotora zmian.

Autorem i kierownikiem projektu ACK jest prof. dr hab. Ewa Filipiak, kierownik Katedry Dydaktyki i Studiów nad Kulturą Edukacji Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Koordynatorem projektu – dr Ewa Lemańska-Lewandowska.

Członkowie zespołu badawczego to: dr Małgorzata Wiśniewska, mgr Joanna Szymczak, mgr Adam Mroczkowski, mgr Goretta Siadak.

Unikatową grupę projektową stanowiły 3 zróżnicowane zespoły: (1) zespół naukowo-badawczy Katedry Dydaktyki i Studiów nad Kulturą Edukacji Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, (2) zespół nauczycielek-interwencjonistek, (3) zespół studentów-beneficjentów kierunku *pedagogika wczesnoszkolna* Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Zespoły te tworzyły bazę dla konstruowania przestrzeni społecznej sieci uczenia się, dzięki której uczestnicy doświadczali autentycznego współtworzenia wiedzy w edukacyjnym działaniu, pogłębionego transferu pomiędzy Nowicjuszem (studentem) a Ekspertem (nauczycielem). Zaangażowane uczestnictwo studentów w projekcie przyczyniło się do zainicjowania zmiany ich filozofii edukacyjnej, rozumienia zmiany edukacyjnej, wejścia w rolę promotora zmian.

Doświadczenia studentów były dokumentowane na blogu oraz w prowadzonych przez studentów e-portfolio.

Efekty projektu zostały zaprezentowane na seminarium naukowym z udziałem ekspertów zagranicznych.

Seminarium naukowe pt. „Koncepcja nauczania rozwijającego według teorii Lwa S. Wygotskiego we wczesnej edukacji dziecka – podsumowanie projektu Akademickiego Centrum Kreatywności, nr projektu 7/POIG/ACK/2014” odbyło się 20–21 października 2015. Pierwszego dnia seminarium prof. dr hab. Ewa Filipiak dokonała merytorycznego wprowadzenia, prezentując model nauczania rozwijającego w kontekście teorii L.S. Wygotskiego oraz przybliżając kategorię zadania rozwojowego i jego rolę w rozwijaniu myślenia i uczenia się dzieci, wygłaszając wykłady, pt. „Możliwości budowania rusztowania dla myślenia i uczenia się dzieci w perspektywie kulturowo-historycznej teorii Lwa S. Wygotskiego” i „Możliwości rozwijania myślenia i uczenia się dzieci poprzez stawianie zadań rozwojowych – prezentacja wyników projektu”. Ewa Filipiak i Ewa Lemańska-Lewandowska zapoznały uczestników seminarium z ideą projektu Akademickiego Centrum Kreatywności „Projekt Akademickie Centrum Kreatywności – założenia, metoda, etapy realizacji”.

Część druga seminarium pomyślana była jako głos ekspercki. W pierwszym dniu gościem była prof. dr hab. Anna I. Brzezińska, która, pełniąc rolę eksperta zewnętrznego w projekcie ACK, przygotowywała studentów-beneficjentów do posługiwania się autorskim narzędziem do obserwacji dziecka i realizowała zadanie „Rozpoznanie zasobów dziecka i środowiska rozwoju podstawą projektowania nauczania rozwijającego”.

Rezultatem projektu poświęcona była trzecia część seminarium. W prezentacji, pt. „Jakich profesjonalnych kulturowych kompetencji potrzebują studenci/nauczyciele wczesnej edukacji, aby wdrażać model nauczania rozwijającego?” (Ewa Filipiak, Ewa Lemańska-Lewandowska, Joanna Szymczak), nakreślono kwestie związane z przygotowaniem studentów/nauczycieli do posługiwania się nowym modelem pracy. Zespół ACK (Ewa Filipiak, Ewa Lemańska-Lewandowska, Małgorzata Wiśniewska, Joanna Szymczak, Goretta Siadak, Adam Mroczkowski) wyekspozował w prezenta-

cyjach cztery pakiety, które zostały wypracowane w projekcie i służyły jako materiał do pracy z dziećmi: „Myślenie i uczenie się dzieci w obszarze językowym”, „Myślenie i uczenie się dzieci w obszarze matematycznym”, „Myślenie i uczenie się dzieci w obszarze science”, „Myślenie i uczenie się dzieci w obszarze artystycznym”. W dalszej części spotkania ujawniono trudności, na które napotkali poszczególni uczestnicy projektu: „Trudności w realizacji założeń nauczania rozwijającego i wdrażania zadań rozwojowo-dydaktycznych: ujawniane przez dzieci, ujawniane przez studentów, ujawniane przez nauczycieli”. Wskazano także na znaczenie informacji zwrotnej jako niezbędnego i istotnego narzędzia, wykorzystywanego podczas praktyk studenckich: „Feedback i jego rola w tworzeniu krytycznej przestrzeni i warunków dla prowadzenia konwersacji, ułatwiającej studentom i nauczycielom rozumienie własnej praktyki edukacyjnej”.

Drugiego dnia seminarium naukowego swoje wystąpienia zaprezentowały osoby pełniące w ACK rolę ekspertów zewnętrznych ISCAR, a mianowicie – prof. Pentti Hakkarainen „Cultural-historical approach to self-regulation in play and learning” i dr Milda Bredykite „Observation sheet of the level of the child’s engagement and behaviour in a situation of play”.

W godzinach popołudniowych odbyły się też warsztaty dla studentów i nauczycieli zainteresowanych problematyką nauczania rozwijającego, prowadzone z udziałem nauczycielek-interwencjonistek: 1) dr Ewa Lemańska-Lewandowska, Ewa Kapczyńska, „Jak budować fundamenty myślenia teoretycznego u dzieci w wieku wczesnoszkolnym i rozwijać ich zaangażowanie?”, 2) Joanna Szymczak, Anna Legutko, „Jak budować fundamenty myślenia teoretycznego u dzieci w wieku wczesnoszkolnym i rozwijać ich zaangażowanie?”, 3) Adam Mroczkowski, „Tworzenie portfolio i e-portfolio i jego rola w dokumentowaniu zdarzeń z codzienności edukacyjnej”, 4) mgr Goretta Siadak, „Jak tworzyć sytuacje sprzyjające zaangażowanej współpracy dzieci w wieku wczesnoszkolnym?”, 5) Małgorzata Wiśniewska, „Budowanie rusztowania dla myślenia i działania dzieci z trudnościami w uczeniu”.

Seminarium zakończył „Panel dyskusyjny dla grupy projektowej”, podczas którego wszyscy członkowie zespołu projektowego, a więc studenci-beneficjenci, nauczycielki-interwencjonistki i badacze-eksperti, mogli wymienić się refleksjami na temat swojej roli, realizowanych zadań w projekcie oraz doświadczeń, które zdobyli w trakcie ich wykonywania.

Efektami pracy nad trwającym tylko rok projektem Akademickiego Centrum Kreatywności będą raport i monografia, które będzie można otrzymać, zgłaszając się bezpośrednio do kierownika projektu lub za pośrednictwem strony internetowej projektu: (<http://www.ack.edu.pl>).

**LEV S. VYGOTSKY’S DEVELOPING TEACHING IN EARLY YEARS OF CHILD
EDUCATION – THE ACADEMIC CENTRE FOR CREATIVITY PROJECT**

KEYWORDS: Cultural-Historical Theory of Lev S. Vygotsky, CHAT, developmental teaching, developmental task, early education, theoretical reasoning, creative and problem thinking, scientific thinking, learning ability, reflection, culture of education, learning in cooperation, shared creation of knowledge, the quality of education, social network of learning.